

PARAGRAAF H WEERSTANDSVERMOGEN

Waar gaat het over?

Het weerstandsvermogen is het vermogen om incidentele risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen, gebaseerd op (een systeem van) risicomanagement, is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Bestaand beleid

- [Nota reserves en voorzieningen 2018](#)
- [Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015](#)

Beleidsdoelstelling

Een reëel benodigd weerstandsvermogen bepalen door de ingeschatte financiële gevolgen van de benoemde risico's af te zetten tegen de weerstandscapaciteit.

Risicomanagement

1. Aanleiding en achtergrond

De implementatie van het risicomanagement is een meerjarig traject. In het eerste implementatiejaar 2016, voor de begroting 2017, zijn de belangrijkste risico's van de gemeente in kaart gebracht. In de komende jaren wordt deze werkwijze verbeterd en uitgebreid. Voor de begroting 2019 zijn de risico's verder uitgewerkt.

2. Samenvattend beeld

Onderstaand een samenvatting van de risico-inventarisatie en de relatie met weerstandsvermogen en capaciteit:

Top 10 risico's financieel vertaald	€ 4.275.000
Op basis van kansberekening en risico-simulatie vertaalt dit zich in een benodigde weerstandscapaciteit van	€ 1.848.887
De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt	€ 9.683.244
Het ratio weerstandsvermogen bedraagt	5.24
En krijgt daarmee de kwalificatie	uitstekend

Voor de uitwerking, berekening en kwalificatie van de normstelling is uitgegaan van het beleid zoals door de raad is vastgesteld in de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' (2015).

Een verdere uitwerking treft u hierna aan.

3. Risicoprofiel

Om de risico's van gemeente Texel in kaart te brengen is door de risico-eigenaren(management) een risicoprofiel opgesteld. Hierbij is gebruik van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de teams in totaal 16 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt echter alleen het aantal risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit met een maximum van 10.

Belangrijkste risico's

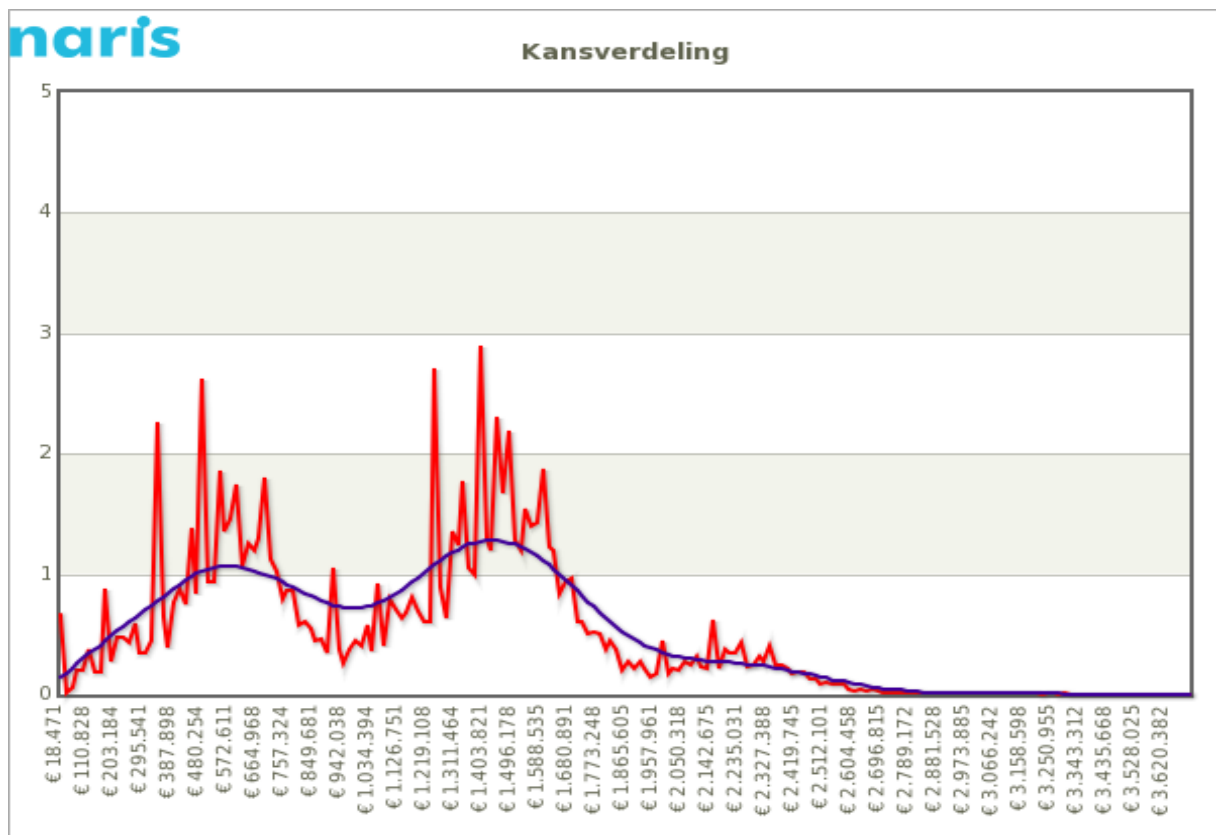
Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's						
nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R10	Financieel tekort exploitatie haven. De reden is dat het rijk haar jaarlijkse bijdrage wil afkopen.	Financieel - - Geen financiële ruimte om de haven op een adequate wijze te beheren. Vertraging / stagnatie - - de haven zal geconfronteerd worden met achterstallig onderhoud. Imago - - Een slecht onderhouden haven heeft geen aantrekkingskracht voor het toerisme en bedrijfsleven.	Verlopen - Met het rijk is afgesproken om de consequenties van het genoemde risico door te spreken. Naar aanleiding van de gesprekken zal gekeken worden wat de mogelijke (juridische) vervolgstappen zijn. Witteveen & Bos is gevraagd om te adviseren over de opzet van een MJOP voor de haven.	50%	max. € 900.000	39.96%
R25	De reguliere onderhoudsbudgetten worden voor 2019 niet geïndexeerd.	Financieel - Het budget is niet toereikend om het met de raad afgesproken onderhoudsniveau te realiseren.	Actief - De jaarlijkse prijscompensatie achteraf toekennen. Voor de uitbestede taken het openbare ruimte areaal verminderen of het onderhoudsniveau verlagen. Panden versneld afstoten.	75%	max. € 325.000	21.74%
R17	Een deel van de wegen en bermen op Texel heeft te maken met bodemverontreiniging.	Financieel - De kosten voor bodemsanering lopen op naarmate de wettelijk regels aangescherpt worden en we steeds oudere wegen of bermen gaan opknappen. Jaarlijkse extra kosten €150.000, Milieu - Het betreft verontreiniging met asbest van wegfunderingen, verontreiniging met PAX, teerhoudend asfalt van oude asfalt wegen.		75%	max. € 250.000	9.99%

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's						
nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R8	Door (boven)regionale samenwerking in het sociaal domein minder / geen volledige eigen, lokale invloed op contracten, tarieven en (presentatie)afspraken.	<p>Financieel - Financieel is er niet altijd (volledige) invloed op de tarieven en een eventuele stijging ervan. Grotere of landelijke, zorginstellingen kunnen bijvoorbeeld hogere tarieven opvoeren in verband met de nieuwe AMvB reële prijs Wmo 2015. Hogere uitgaven liggen dus niet volledig binnen de beïnvloedingsfeer van de lokale gemeenteraad.,</p> <p>Doelstellingen - Het kan zijn dat de gemeente niet in staat is de gevraagde zorg te leveren binnen de beschikbaar gestelde budgetten voor het Sociaal Domein.</p> <p>Imago - Ook inhoudelijk zijn er mogelijke gevolgen bijvoorbeeld wanneer grotere zorginstellingen afspraken onvoldoende nakomen is het afhankelijke van de (boven)regionale samenwerkingsverbanden om dit op te pakken. Dergelijke processen kennen vaak een lange doorlooptijd met beperkte lokale invloed op snelle verbeteringen voor de inwoners.</p>	Actief - De invloed die de gemeente Texel kan uitoefenen is stevig inzetten op preventie en (lokale) zorg aan de "voorkant". Op de lokale contracten en bijbehorende tarieven is volledige invloed uit te oefenen. Inzet aan de voorkant kan er voor zorgen dat inwoners minder snel gebruik hoeven te maken van zorg dat (boven)regionaal gecontracteerd is.	15%	max. € 750.000	9.99%
R11	De staat van sommige wegen op Texel dreigt op korte termijn onder het veiligheidsniveau te komen, waardoor de kans op ongelukken en aansprakelijkheidsstelling steeds groter worden.	<p>Financieel - Extra kosten in 2019/2020 voor onvoorziene onderhoudskosten. Dit risico wordt berekend op € 150.000.</p> <p>Doelstellingen - bereikbaarheidsdoelstellingen worden niet gerealiseerd.</p> <p>Imago - imago van toeristen-eiland loopt gevaar.</p>	Actief - Bij uitvoering van het wegenbeheerplan zal het achterstallig onderhoud geleidelijk verminderen en dit risico navenant.	50%	max. € 150.000	6.69%
R15	Onvoorziene kostenstijgingen Verbonden Partijen (m.n. Gemeenschappelijke Regelingen).	<p>Financieel - Door het in toenemende mate werken met partners op afstand is het moeilijker om zicht en invloed te hebben op kosten (-ontwikkelingen). Door geringe invloed op basis van stemverhoudingen mogelijke confrontatie met extra kosten als gevolg van begrotingswijzigingen.</p> <p>Doelstellingen - Minder directe grip en invloed hebben op ontwikkelingen kosten en doelrealisatie.</p> <p>Vertraging / stagnatie - Door moeizame samenwerking en afstemming wordt doelrealisatie bemoeilijkt en vertraagd.</p> <p>Imago - Gemeente kan last hebben van negatieve beeldvorming als de uitvoeringspartners onvoldoende presteren.</p>	In voorbereiding - Concretiseren van samenwerkingsafspraken	25%	max. € 200.000	4.46%

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's						
nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R5	Minder toeristische overnachtingen.	Financieel - Minder inkomsten door tegenvallend verblijf, toeristen blijven weg. Doelstellingen - Daardoor minder beschikbaar budget in de begroting en als bijdrage voor bijvoorbeeld Stift.		5%	max. €1.000.000	3.36%
R24	Het noordelijk ronddeel van de haven Oudeschild is versleten.	Financieel - vervangen van het ronddeel binnen 2-5 jaar hoewel deze pas is afgeschreven in 2040. In 2000 was voor de aanleg €300.000 nodig.	Actief - Aanbrengen noodvoorzieningen om de levensduur te verlengen. Alternatief is om met het HHNK te overleggen over een aanpak in combinatie met de laatste werkzaamheden dijkversterking in de haven van Oudeschild in 2019 en dan te beoordelen of er ook golfremmende maatregelen genomen kunnen worden die ook als knelpunt in de havenvisie genoemd worden.	25%	max. € 100.000	2.23%
R7	Verplichte grondsanieering voormalige vuilnisstortplaats	Financieel - verplichte kosten grondsanieering van voormalige stortplaatsen (Den Hoorn, Veenselangweg en andere n.n.b. locaties). Doelstellingen - Effect op mogelijke grondexploitatie, Imago - beeld van Texel als schoon en duurzaam eiland in geding. Milieu - grond moet mogelijk gesaneerd worden vanwege effecten op omgeving/ grondwater.		5%	max. € 500.000	1.12%
R18	Boete vanwege datalekken	Financieel - Het hebben of niet melden van een datalek en als er sprake is van opzet of ernstige verwijtbare nalatigheid kan leiden tot een boete van maximaal € 800.000. Doelstellingen - Door datalekken kunnen vertrouwelijke data onbedoeld verspreid worden. Er is een meldplicht datalekken en gemeenten dienen maatregelen te treffen om te voorkomen en bij het voorkomen ervan actief op te lossen. Imago - Een datalek beschadigt de betrouwbaarheid van de gemeente Texel.	Actief - procedure ontwikkeld.	10%	max. € 100.000	0.46%

Totaal grote risico's: € 4.275.000

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 4.275.000 - zie tabel 1) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Onderstaande figuur en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag
5%	€ 262.207
10%	€ 384.546
15%	€ 470.320
20%	€ 532.458
25%	€ 589.365
30%	€ 665.933
35%	€ 746.027
40%	€ 902.614
45%	€ 1.083.023
50%	€ 1.211.983
55%	€ 1.286.989
60%	€ 1.357.757
65%	€ 1.411.573
70%	€ 1.461.467
75%	€ 1.519.852
80%	€ 1.577.234
85%	€ 1.664.729
90%	€ 1.848.887
95%	€ 2.194.594

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1.848.887 (benodigde weerstandscapaciteit).

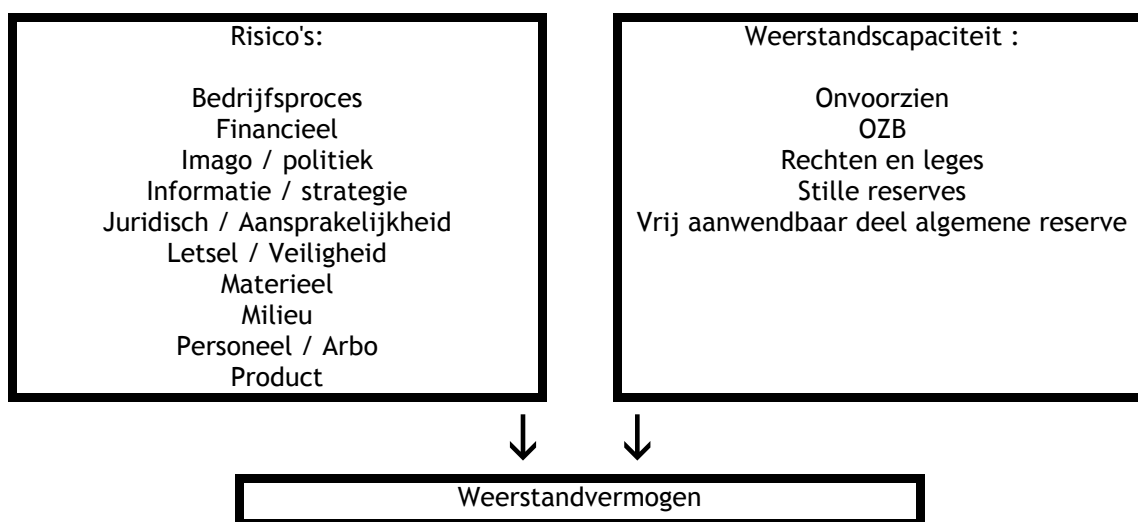
3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Texel bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Startcapaciteit
Onvoorzien	€ 8.000
OZB	€ 5.310.636
Rechten en leges	€ 264.608
Stille reserves	€ 2.100.000
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve	€ 2.000.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 9.683.244

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 9.683.244}{€ 1.848.887} = 5.24$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de organisatie valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

6. Verdere ontwikkelingen

In de komende jaren zal een verdiepingsslag plaatsvinden en daarmee ook de risico's steeds beter in kaart worden gebracht. Door een beter beeld van mogelijke risico's is het uiteindelijk ook de bedoeling tot een hoger beheersingsniveau te komen via beheersmaatregelen.

In 2019 wordt per team de top 10 van risico's in kaart gebracht (ook voor bijvoorbeeld de grote projecten), dit zal een bredere voeding geven van het risicoprofiel van de gemeente en versterkt het tevens de bewustwording van risicobeheersing binnen de organisatie.

Berekening weerstandscapaciteit en toelichting

- Weerstandscapaciteit exploitatie (structureel)

1) OZB		5.310.636	
2) Rechten en leges	(2)	264.608	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit	(1)	5.575.244	
3) Onvoorzien	(3)	€ 8.000	
Weerstandscapaciteit exploitatie			€ 5.583.244

- Weerstandscapaciteit vermogen (incidenteel)

4) Vrij aanwendbaar deel algemene	(4)	€ 2.000.000	
5) Stille reserves	(5)	€ 2.100.000	
Weerstandscapaciteit vermogen			€ 4.100.000
Totale Weerstandscapaciteit			€ 9.683.244

Toelichting

1. De waarde van de woningen en niet-woningen is ruim € 3 miljard (1 OZB eigenaar woning + 2 OZB eigenaar niet-woning). De belastingcapaciteit is berekend op ca. € 5,3 miljoen.

Omschrijving	OZB-waarde 2018 waardepeildatum 1/1/2017	% OZB Texel 2018	Opbrengst Texel 2019	% toelating tot art. 12 gemeenten meicirculaire 2018 voor 2019	Opbrengst toelating art. 12 gemeenten	Belasting- capaciteit OZB
1. OZB eigenaar woning	2.388.639.000	0,0438	1.046.224	0,1905%	4.662.623	3616.399
2. OZB eigenaar niet woning	687.380.000	0,0706	485.290	0,1905%	1.341.766	856.475
3. OZB gebruiker niet woning	601.840.000	0,0560	337.030	0,1905%	1.174.792	837.761
Totaal	3.076.019.000		1.868.545		7.179.181	5.310.636

2. Het beleid is dat leges en rechten kostendekkend zijn. Echter zijn deze op dit moment niet kostendekkend. Op basis van het kostendekkenheidspercentage van 2019 (83,9%), met betrekking tot de leges, is de heffingsruimte berekend op € 264.608 (zie voor nadere toelichting paragraaf G lokale lasten).
3. Voor onvoorziene uitgaven is t/m 2017 jaarlijks een bedrag van € 33.000 gereserveerd. Vanaf 2018 is dit nog € 8.000 doordat er in 2018 € 25.000 geaccordeerd is als bezuiniging.
4. Voor de berekening van het incidenteel weerstandsvermogen is alleen rekening gehouden met de ondergrens van de algemene reserve van € 2 miljoen. In werkelijkheid kan deze hoger zijn.
5. De stille reserves zijn in de nota reserves en voorzieningen 2018 geactualiseerd en hebben betrekking op het woningcomplex, overige gebouwen, voorraad gemeentewerken en kunstbezit. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar deze [nota](#).

Kengetallen: Beoordeling van de financiële positie:

Inleiding

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om zowel naar de exploitatie als naar de balans te kijken. Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk hoe de gemeente er financieel voorstaat en in hoeverre de gemeente in staat is om structurele en incidentele lasten te kunnen opvangen. De kengetallen zijn uitgerekend op basis van de cijfers van de vastgestelde jaarrekening 2017 en de vermoedelijke uitkomsten van het lopende jaar en het begrotingsjaar.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Netto schuldquote	36%	42%	35%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	28%	36%	28%
Solvabiliteitsratio	27%	19%	20%
Structurele exploitatieruimte	1%	4%	3%
Grondexploitatie	0%	3%	1%
Belastingcapaciteit (voor vergelijking andere gemeenten)	86%	87%	91%

Toelichting

Algemeen

Elk afzonderlijk kengetal zegt weinig over de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten in samenhang worden bekeken. Eerst volgt een korte uitleg per kengetal, tenslotte wordt een algehele beoordeling van de kengetallen gegeven.

Netto-schuldquote (en gecorrigeerde netto-schuldquote)

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen. De netto-schuldquote van 28% is in relatie tot de schuldquote van andere gemeenten gunstig. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft de schuldquote op basis van de jaarrekening 2013 op een rijtje gezet. Met dit percentage hoort Texel tot de betere gemeenten. Zie [hier](#) voor nadere informatie. Het percentage is ten opzichte van vorig jaar verbeterd omdat niet alle geplande uitgaven van 2018 al zijn gedaan.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio voor onze gemeente is voor 2019 20%. De solvabiliteitsratio is iets gestegen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele ruimte is doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten, die vervolgens worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken.

De structurele exploitatieruimte is voor onze gemeente voor 2019 3%.

Grondexploitatie

Sinds de economische crisis is er bijzondere aandacht voor de grondexploitatie. Landelijk hebben veel gemeenten grote verliezen moeten nemen op hun grondexploitatie. Dat kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe groot de grondpositie (boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten van de gemeentelijke begroting.

Bij de gemeente Texel is de omvang van de grondexploitatie relatief gering. De lopende exploitaties hebben een lage boekwaarde. Om die reden speelt dit kengetal voor Texel geen grote rol.

Belastingcapaciteit (in relatie tot andere gemeenten)

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte te kunnen weergeven moet als ijkpunt **het gemiddelde landelijke tarief voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens met een eigen woning** genomen. Dit is een andere grondslag dan de eerder in deze paragraaf berekende maximale opbrengst OZB voor het weerstandsvermogen. Voor die berekening is het verplicht uit te gaan van het minimaal door te berekenen tarief om in aanmerking te komen voor de artikel 12 - status.

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde scoort de gemeente Texel voor de begroting 2019 91% Het OZB-tarief op Texel is erg laag, daar staat tegenover dat onze (kostendekkende) tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing relatief hoog zijn. Per saldo liggen de woonlasten op Texel 9% lager dan het landelijk gemiddelde. Het percentage is hoger dan vorig jaar als gevolg van de hogere rioolheffing en de hogere afvalstoffenheffing.

Beoordeling

- De gemeente Texel is financieel gezond.
- De netto-schuldquote is beter dan het landelijk gemiddelde.
- Voor wat betreft de solvabiliteit zijn er op dit moment geen vergelijkende cijfers beschikbaar. Gezien onze relatief lage netto-schuldquote is de solvabiliteit niet slecht vergeleken met andere gemeenten. Het is wel zo dat de solvabiliteit als gevolg van een aantal grote projecten geleidelijk zal gaan dalen.
- De gemeente scoort een kleine plus op de exploitatieruimte. De baten zijn voldoende om de lasten op te vangen. Daarnaast is er ruimte voor tegenvallers.

- In de grondexploitatie loopt de gemeente nagenoeg geen risico omdat de nog lopende grondexploitaties geen hoge boekwaarden hebben. Weliswaar wordt voor Den Burg-Centrum een tekort voorzien, maar hiervoor is conform de geldende regelgeving een voorziening gevormd.
- De belastingdruk op Texel ligt beneden de landelijk gemiddelde belastingdruk, maar stijgt in 2019 wel van 87% naar 91% als gevolg van de gestegen afvalstoffen- en rioolheffing. Dit wordt gecompenseerd door een laag OZB-tarief. Texel blijft daardoor nog 9% onder het landelijk gemiddelde. Door het lage OZB-tarief is er nog veel potentiële belastingruimte om financiële tegenslagen te kunnen opvangen.

Meerjarige balans

Activa	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Vaste activa					
Materiële vaste activa	47.942	62.200	65.877	67.077	67.877
Financiële vaste activa	5.938	5.438	4.938	4.438	3.938
Vlottende activa					
Voorraden	199	185	185	185	185
Uitzettingen	5.436	4.500	5.500	5.500	5.500
Liquide Middelen	929	5.800	-4.500	-4.500	-4.500
Overlopende activa	7.558	1.077	7.500	7.500	7.500
Totaal generaal	68.002	79.200	79.500	80.200	80.500

Passiva	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Vaste passiva					
Eigen vermogen	18.397	15.731	13.119	12.941	11.857
Voorzieningen	12.699	23.413	21.435	20.278	20.057
Schulden langer dan 1 jaar	28.424	26.802	30.631	33.111	33.807
Vlottende passiva					
Schulden korter dan 1 jaar	3.615	7.500	7.500	7.500	7.500
Overlopende passiva	4.867	5.754	6.815	6.370	7.279
Totaal generaal	68.002	79.200	79.500	80.200	80.500